

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT
DHE SPORTIT
AGJENCIA KOMBËTARE E PROVIMEVE

OLIMPIADA KOMBËTARE E HISTORISË

Viti mësimor 2016-2017

Faza e dytë

Klasa 11

Model përgjigjesh të sakta

Pyetja 1

- a) Kodi i Justinianit, shpreh qartë vizionin e perandorit bizantin, për të vendosur qeverisjen dhe funksionet e shtetit mbi bazën e ligjeve, të cilat u hartuan në mënyrë të atillë që të kuptoheshin nga të gjithë dhe të ishin të zbatueshëm. Ligjet ishin të përshtatur me zhvillimet e kohës dhe i jepnin zgjidhje thuajse të gjitha çështjeve në shoqërinë bizantine. Vlera e këtij kodi është se ai iu bë pikënisja për të drejtën kushtetuese në Evropën mesjetare e më vonë. **4 pikë**
- b) Në fushën e arkitekturës Bizanti u bë i njohur për stilin e arkitekturës së kishave dhe objekteve të kultit, por edhe të ndërtesave qeveritare e rezidencave të të pasurve. Ndër veprat më të mahnitshme të objekteve të kultit është Kisha e Shën Sofisë, që njihet si një nga objekte e rralla kulturore në botë. **2 pikë**
- c) Bizantinët bënë shumë për të kopjuar, shumëfishuar dhe mbajtur gjallë, veprat e kulturës greko-romak, por ama ata nuk lanë pas dore edhe një krijimtari të vetën origjinale. Ndër shumë vepra, ato që mbeten ende edhe sot objekt studimi dhe burim informacioni janë kronikat e Ana Komnenës dhe veprat e Prokopit të Qesaresë. **2 pikë**

Pyetja 2

- a) Këshilli i Qytetarëve u bë një organ mjaft i rëndësishëm në kohën e Perikliut. Kuvendi vendoste për politikën e qeverisë dhe vendimmarrja e tij sanksionohej përmes miratimit të ligjeve. Këtij organi iu dha e drejta të thërriste për llogaridhënie nëpunësit më të lartë të shtetit. **3 pikë**
- b) Gjyqi i Jurisë vazhonte të kryente detyrat e organizimit më të lartë gjyqësor. Për të shmangur korruptimin e gjyqtarëve, Perikliu vendosi që ata të zgjidheshin me short dhe puna e tyre të ndahej në disa komisione. **3 pikë**
- c) Këshilli i Dhjetë Strategëve, dilte nga votimi i hapur dhe përgjegjësitë kryesore të tij ishin për mbarëvajtjen e punëve në ushtri, flotën ushtarake dhe për mbrojtjen e vendit. **1 pikë**
- d) Roli kryesor i Këshillit të Pesëqindëve ishte mbikëqyrja e zbatimit të ligjeve të dala nga Kuvendi i Qytetarëve. **1 pikë**

Pyetja 3

- Në fushën e industrisë mund të veçojmë: rritjen e prodhimit të naftës duke ndihmuar në këtë mënyrë në rritjen e volumit të transportit hekurudhor, detar dhe tokësor të njerëzve dhe mallrave, zhvillimi i vrullshëm i telekomunikacionit me shpikjen e telefonit dhe telegrafit. Në fushën e bujqësisë, përdorimi i makinerive dhe plehrave kimike, çoi në një revolucion të vërtetë agrar. **4 pikë**
- Në aspektin social pati ndryshime pozitive dhe negative. Pozitiv ishte fakti i rritjes së numrit të qyteteve si dhe numrit të banorëve. Rritja e shtresës së klasës së mesme, profesionistëve të ndryshëm si: inxhinierë, bankierë, teknologë etj. Por nga ana tjetër u rrit pabarazia ekonomike. Shumë njerëz ishin të punësuar në industri, por pa ndonjë siguri për jetën e tyre dhe të ardhmen në vendin ku punonin. Kishte mungesë strehimi, kushte të rënda jetese dhe pune. **4 pikë**

- Ndër zhvillimet politike, mund të përmendim lindjen e një rryme politike radikale siç ishte marksizmi, që i bënte thirrje punëtorëve të ngriheshin e përmbysnin me forcë klasën e pasur, për të vendosur rendin e “barabartë të punëtorëve”. Kjo ideologji filloi të fashitej me përmirësimin e kushteve të jetesës dhe në shumë vende politika liberale, rivalitetit përmes zgjedhjeve zuri në jetën politike. **2 pikë**

Pyetja 4 6 pikë

- Një pengesë mund të jetë reforma në drejtësi dhe zbatimi i saj. *1 pikë*
- Zbatimi i ligjit në vend *1 pikë*
- Lufta kundër korrupsionit *1 pikë*
- Situata konfliktuale mes partive kryesore politike *1 pikë*
- Lufta kundër trafiqeve të qenieve njerëzore dhe narkotikëve *1 pikë*
- Lufta kundër krimit të organizuar *1 pikë*
- Rritja e euroskepticimit *1 pikë*
- Performanca e dobët ekonomike *1 pikë*
- Çështja e pazgjidhur e pronësisë dhe pronave në Shqipëri *1 pikë*
- Mungesa e një administrate të qëndrueshme dhe profesionale etj. *1 pikë*

Shënim: nxënësi duhet të fokusohet kryesisht në pikat e mësipërme për të bërë argumentimin.

Pyetja 5

a) 2 pikë

- Në Itali ekzistonte sistemi korporativ, një model trepalësh bashkëpunimi midis punëtorëve, industrialistëve të mëdhenj dhe partisë. Ndërsa Gjermania kishte një kontroll të shtetit mbi ekonominë.
- Mungesa e një doktrine mbi diskriminimin mbi bazë racore (Itali). Urrejtja raciale ishte një nga shtyllat mbështetëse të regjimit nazist (kundër hebrenjve dhe shume grupeve të tjera të popullsisë gjermane dhe asaj të pushtuar). Ndërkohë, në doktrinën dhe politikën e regjimit fashist italian nuk ishin prezentë elemente të urrejtjes raciale, por bazohej kryesisht në koncepte nacionaliste.
- Qëndrimi ndaj burimeve tradicionale të autoritetit dhe pushtetit. Në Itali, kisha katolike kishte një pozitë shumë më të fortë dhe ishte në gjendje t’i kundërvihej politikës dhe ideologjisë fashiste më tepër se në Gjermani. Gjithashtu, edhe Shërbimi Civil dhe ushtria italiane u infiltruan nga fashistët më pak se aparati burokratik dhe ushtria gjermane nga nazistët. Në fund, në Itali, kreu i shtetit ishte mbreti që, megjithëse i përkrhu në tërësi politikën fashiste, përsëri ishte një autoritet që mund të vendosej si barrierë ndaj këtyre politikave siç edhe ndodhi me rënien e regjimit fashist. Në Gjermani, Hitleri ishte autoritet absolut dhe i padiskutueshëm deri në fund.

Shënim: nxënësi duhet shkruajë dy nga tre të mësipërmet për më marrë pikët e plota.

b) 5 pikë

- Kundërvënia ndaj ideve të demokracisë liberale dhe marksizmit
- Te dyja ishin sisteme monopartiake
- Indoktrinimi i masave
- Kultu i individit
- Qeverisja me anë të dhunës dhe terrorit.
- Mungesa e lirive dhe të drejtave të njeriut
- Nacionalizmi i skajshëm
- Kontrolli i gjithë jetës nga levat e sistemit
- Politika e jashtme agresive

Shënim: Nxënësi duhet të shkruajë të paktën pesë nga të përbashkëtat për të marrë pikat e plota.

Pyetja 6

- Masat lehtësuese përmbanin asistencën në formë ndihme për të papunët dhe të varfërit, rihapjen e bankave **1 pikë**
- Masat ripësëritëse përmbanin krijimin e Administratës për rimëkëmbjes e bujqësisë dhe atë të rimëkëmbjes së industrisë **1 pikë**
- Reformat synonin ta vendosnin qeverinë në rolin e punëdhënësit, u miratuan ligje për mbrojtjen në punë dhe sigurimet shoqërore, u bënë investime në sektorin publik. **1 pikë**

Pyetja 7

- **Politika e komunizmit të Luftës** konsistonte në hedhjen e bazave të sistemit të ri ekonomik të bolshevikëve, vendosjen e kontrollit të shtetit duke shtetëzuar industrinë dhe konfiskuar prodhimin bujqësor **2 pikë**
- **NEP (Politika e re Ekonomike)** lejonte disa tipare të ekonomisë të tregut, por pa cënuar bazën themelore të shtetit totalitar. Fshatarët mbasi shlyenin detyrimet ndaj shtetit, tepricën e prodhimit e shisnin në treg. Në qytet u lejua prona e vogël private në artizanat e tregti. **2 pikë**
- **Ekonomia e planifikuar dhe centralizuar** konsistonte në vendosjen e kontrollit të plotë të shtetit mbi ekonominë. Zhdukjen e pronës private, shtetëzimin e ndërrmarjeve industriale, zhvillimin e industrisë së rëndë, kolektivizimi i bujqësisë etj ishin tiparet dalluese të kësaj politike. **2 pikë**
- **Perestrojka** nënkuptonte ristrukturimin e ekonomisë, por pa likujduat pronën shtetërore. U vendos vetadministrimi dhe vetfinancimi i ndërrmarjeve ekonomike, krijimi i ndërrmarjeve me kapital të përbashkët, krijimi i ndërrmarjeve me kapital të huaj, fshatarët mund të largoheshin nga kolkozet e të merrnin tokë me qira, etj. **2 pikë**